Toneelfestival geopend met sterk spel Mascaruba

» door Wim Rutgers «

ORANJESTAD — Om exact half negen klonk vrijdag 24 september het *Aruba dushi tera* in de tot de laatste plaats gevulde schouwburgzaal van Cas di Cultura. Het negende internationale toneelfestival was begonnen.

Presentator Hubert (Juby) Naar kon een groot aantal politici en officiële personen uit de internationale wereld van het amateurtoneel verwelkomen. Vanaf 1976 is het Arubaanse twee-jaarlijks georganiseerde festival een vaste traditie geworden en geniet het bekendheid tot in verre landen. De Deense voorzitter van het wereldamateurtoneelvereniging zei dat Aruba dan weliswaar een klein eiland mag zijn, het heeft een grote naam in de wereld van het amateurtoneel.

Dit jaar nemen vijftien landen (Curaçao, Oostenrijk, Jamaica, Japan, Suriname, De Dominicaanse Republiek, Nederland, Ierland, Colombia, Canada, Peru, Frankrijk, de Verenigde Staten en natuurlijk Aruba) met evenveel groepen deel. Nilda Koolman bedankte het CCA dat de festivalorganisatie steeds op zich nam. Het panel dat de gebrachte stukken zal beoordelen bestaat dit keer uit Franklin Dominguez (Dominicaanse Republiek), Ron McIntyre Fender (Ver-enigde Staten) en Amy Lasten (Aruba).

De minister van Culturele Zaken, Lili Beke, noemde het toneel een niet weg te denken onderdeel van de cultuur en de cultuur het fundament van alle ontwikkeling. De cultuur ont-vangt dan ook alle aandacht van de regering. Ze prees de dichter Hubert Booi, aan wie dit negende festival is opgedragen, voor zijn jarenlange bijdrage aan de cultuur. Hubert Booi mocht dan ook een plakkaat in ontvangst nemen van CCA-voorzit-ter Sim Frank, die zijn literaire verdiensten kort memoreerde.

In zijn dankwoord verslikte dichter Booi zich enigszins in alle aanwezige excellenties, maar hij memoreerde vervolgens op de van hem bekende heldere wijze enkele voorgangers, die met hem tot de pioniers van het eigen Arubaanse toneel gerekend kunnen worden.

Nadat Sharon Rose en Edwin Abath de viertalige festival-hymne hadden gezongen, waren we niet, zoals het als gewoonlijk weer keurig verzorgde programmaboekje beloofde, één, maar zelfs drie kwartier verder. "Open het doek, leg bloot ons aller hart, laat ons samen delen, deze mooie tijd, zonder onder-scheid, onze grote liefde voor 't toneel."

Het festival kon beginnen en als eerste was het gastland Aruba aan de beurt met een door Mascaruba onder regie van Oslin Boekhoudt gespeeld stuk *Droga* van de Dominicaanse auteur Franklin Dominguez, vertaald door Elio Heronimo.

Hoofdpersonage is de jonge basketballspelende Eddy die zo te zien een goed leventje leidt. Sportief, een attent vriendinne-tje, vrienden. Maar van zijn gescheiden ouders komt de moeder met steeds een andere man aan en is de vader een dronkaard geworden. Daarom vindt de vader van zijn vriendin hem niet goed genoeg voor hun dochter. De juffrouw van school is een karikatuur van een opvoedster. Eddy zelf blijkt weinig stevig in de schoenen te staan: hij aarzelt om geld van zijn zoveelste vader aan te nemen, maar doet het toch; hij wil geen alcohol, maar drinkt toch; hij wil geen drugs, maar de *pusher* weet hem uiteindelijk over te halen.

Mascaruba koos een zwaar stuk dat in het begin nogal moeizaam op gang kwam omdat de echte vaart die de toeschouwer geboeid meevoert ontbrak. Die kwam er ook niet in door het effect om spelers vanuit de zaal te laten opkomen, of speciale rook- en lichteffecten te gebruiken. Mijns inziens zijn dat soort zaken in op psychologische ontwikkelingen gerichte stukken eerder storend dan dat ze het stuk verdiepen. Het surrealisme dat het stuk zou bezitten zat dan ook meer aan dit soort buitenkant dan in de karakteruitbeelding van de personages.

Maar naarmate de climax van het een vol uur durende stuk naderde werd dat beter. Dat was vooral te danken aan de ver-tolker van de hoofdrol — Eddy — die door Juani Schwengle knap gespeeld werd. Graag zou ik nog eens een Mascaruba zien spelen met minder over-*acting*. Waarom wordt alles er zo dik bovenop gelegd?

De verdienste was dat een vaak behandeld thema als *droga* toch nog weer vanuit een nieuw gezichtspunt beschouwd werd, waarbij mij vooral opviel dat in het stuk de schuldvraag werd omgedraaid. Waar ouders nogal eens gemakkelijk de jeugd te verwij-ten plegen, gaf de Dominicaanse auteur met name de oudere generatie —de ouders en de opvoeders —er de schuld van dat gezonde sportieve jongeren met legio kansen als Eddy toch in de problemen komen. Het jonge vriendinnetje trof geen blaam want zij bleef solidair door dik en dun.

De Ierse Gaslight Theatre Company sloot het programma van de eerste avond af met een stuk van George McEwan Greene: *One Season's King*. Uit dit stuk sprak een heel andere opvatting over het spelen van toneel: met minimale middelen en ingehou-den acteren proberen een bepaalde sfeer bij de toeschouwers over te brengen.

Zondagavond waren er drie stukken die voor een enorme afwisse-ling zorgden. Brachten de Oostenrijkse Naughties een musical-cabaretachtige satire waarin met behulp van bekende liederen werkelijk allerlei toestanden met hun kritiek nogal letterlijk blootlegden, de Colombiaanse Teatro Acores brachten een heel ingehouden gestileerde vertolking van Gabriel García Márquez *Los funerales de Mamá Grande*. Door middel van vertelling en mime brachten de spelers op een haast balletachtig choreogra-fisch verzorgde toneelvulling het bekende verhaal. De Japanse toneelgroep Bungeiza sloot de tweede heel gevarieerde avond af met hun adaptatie van Tsjechovs eenakter *Het huwelijksaanzoek* (1889).

Het aardige van dit festival is dat je er vormen van toneel kunt zien die normaal nooit in Cas di Cultura worden gebracht. Deze hele week tot en met vrijdag zijn er nog voorstellingen. Iedere ochtend geeft de driekoppige jury in een nabespreking met spelers en belangstellenden haar mening, waarover vervol-gens gediscussieerd wordt. Daarnaast zijn er in de middaguren voor alle geïnteresseerden workshops over het schrijven en regisseren van toneel. Inlichtingen hierover zijn bij de fes-tivalorganisatie te krijgen.

Het negende internationale toneelfestival van Aruba is opge-dragen aan de bekende dichter Hubert Booi.

"Hubert Booi, die het Papiaments beoefent in het vloeiende adagio-ritme dat wij reeds kennen van Juan de Castellanos uit de zestiende eeuw" (Colá Debrot).